

DEMOKRACIJA

Leto VI. - Štev. 28

Trst - Gorica 11. julija 1952

Izhaja vsak petek

NABREŽINA preizkušnja slovenske skupnosti

Skupno delo vseh slojev in strank za obrambo ogroženih koristi svojega naroda je naraven postulat narodne samohrane in obrambe. Toda stranke, ki sodelujejo, ne smejo zasledovati pri tem strankarskih koristi. Pogoj vsakega takega dela je odkritost. Že dve leti smo pričeli titokomunistične propagande za »skupnost in enotnost«. Ker poznamo do najnižjih globlin iz totalitarizma nikle komunistične metode, smo takoj ugotovili, da gre komunistična propaganda pod novim geslom samo za tem, da spravi na Tržaškem v svojo odvisnost dobronamerne in lahkoverne nekomunistične Slovence. Zgodovina slovenskega osvobodilnega gibanja nas uči, kaj dočakajo oni, ki se vedejo za komunisti v organizirano skupno delo.

Toda dogodki zadnjih mesecev, posebno krivični občinski volitvi zakon, so nas prisilili, da smo šli s titokomunisti na deželi na volitve v znamenju slovenske skupnosti. Četudi niso titovci dobili pri volitvah 1. 1949 v podeželskih slovenskih občinah niti polovice glasov, kar jih je dobila SDZ in nekomunistični Slovenci, so letos zahtevali titovci za sebe enako število kandidatov kot skupine Slovenske narodne liste. Pristali smo na to pretrpano zahtevo, samo da omogočimo skupni nastop, izbrani v Nabrežini, kjer je kandidiralo na skupni listi 7 titovcev, 7 pristavec SDZ, 1 kršćanski socialc in 1 neodvisen. Dogovorjeno je bilo, da dobe titovci župana in večino v upravnih odborih in Repetabru in v Dolini, SDZ in druge skupine SNL pa v Nabrežini in v Zgoniku. Bilo je samonamerno, da za imenovanje izpolnitelj svetovalcev v upravne odbore predlagajo titovci po svoji lastni volji svoje ljudi in mi od SNL pa svoje, da se ne bi mogla vmešavati ena skupina v izbiro odbojnikov druge skupine.

Po končanih volitvah so že nastale težave. Titovci so zahtevali, ne glede na drugačen dogovor, za sebe župana in večino tudi v Zgoniku, kar so v Dolini zmagali komunisti. Protivili smo se, zlasti SDZ — tej neupravičeni zahtevi, ker bi nam titovci gotovo ne bili prepuščali repabortskega županskega mesta, če bi bili komunisti zmagali v Zgoniku in bili poltolčni v Dolini. Toda končno so skupine SNL prve pustile tudi župana v Zgoniku titovcem, pod pogojem, da dobe obe odbojniški mesti naši pristajši.

Kakor omenjeno, po dogovoru bi bile morale imeti v upravnem odboru v Nabrežini večino z županom skupine SNL. Zgodilo pa se je, da so se titovci prav glede imenovanja odbojnikov v nabrežinski odbor postavili na krivično, totalitarno stališče, da morajo tudi oni sodelovati, kdo bo prišel s strani SNL v upravni odbor. Proti tej predstavi zahtevi titovcev je SDZ, odločno nastopila. Ko so neodvisni s podporo SKSZ zahtevali, da mora priti v nabrežinski občinski odbor svetovalec iz skupine neodvisnih, ki pa so ga Nabrežinci smatrali za titovskega somišljenika, so titovci podprli to kandidaturu z največjo odločnostjo, četudi je bila ogromna večina svetovalcev SNL proti izpolnitvi tega svetovalca v odbor. SDZ je opozorila SKSZ in skupino neodvisnih Slovencev na nevarnost, da pride s tako izvolitvijo tudi nabrežinska občina v titovski odvisnost. Predočila jim je tudi, da če bi tudi bili v Trstu »stori eni kake sklepi, kar pa ni bilo, Trst ne more in ne sme izdati podeželskim somišljenikom v njih hrovih zadevah diktator, ampak samo naspete. Saj nismo totalitarci, ampak demokrati! SDZ se je pa znašla pred organizirano koalicijo titovcev, SKSZ in SNL. Zakaj? Ker se je uprila očiti nakani, da se spravi tudi nabrežinska občina pod titovsko komando. Pri volitvah župana je glasovala ta koalicija, proti sporazumu, za dr. Skrka in ne za Josipa Terčona. Pri končni volitvi župana je titovska koalicija propadla, ker so komunisti najprej dali svoje glasove višjemu razpisanu in veljaku Josipu Terčonu kot titovskemu kandidatu. In to brez BARANTANJA, BREZ SNUBLJENJA KOMUNISTISČNIH SVETOVALCEV, KOT SO TO DELALI NASPROTNIKI, BREZ ZVEZE IN BREZ VSAKEGA SPORAZUMA MED SDZ V TRSTU OD NOSNO NABREŽINI IN KOMUNISTISČNIH. To naj zna slovenska

(Konec na 2. strani)

Peti letni občni zbor SDZ za STO

Slovenska demokratska zveza faktor političnega ustvarjanja pred zunanjim svetom, nositeljica baklje brezkompromisne borbe za slovenske pravice, za enakopravnost našega človeka, za svobodo in demokracijo proti komunizmu obeh barv in proti iredentističnemu šovinizmu

Peti letni občni zbor Slovenske demokratske zveze za STO je potekel v znamenju globoke zvesti, da je postala SDZ faktor političnega ustvarjanja pred zunanjim svetom, na znotraj pa edina nositeljica baklje brezkompromisne borbe za slovenske pravice, za enakopravnost našega človeka pri delu in v službah, za svobodo in demokracijo proti komunizmu obeh barv in proti iredentističnemu šovinizmu.

SDZ je s svojim neumornim delom med Slovenci na Tržaškem dosegla, da se je pričela dvigati narodna zavest, da je bilo zlomljeno komunistično nasilje, da so pričeli mnogi tudi poprej zagrizeni Italijani priznavati potrebo mirnega sožitja med obema tu živčima narodoma. Kajti SDZ, ki ni strankarska organizacija, ampak predstavnica slovenskega demokratskega gibanja, ki združuje vse demokratske Slovence v borbi za doseg njihovih narodnostnih pravic na podlagi demokratskih načel, je znala v teku svojega petletnega obstoja pridobiti slovenskemu imenu ugled in

čas, ki pristojna kulturnemu narodu.

Predsednik dr. Josip Agneletto je izrekel v otvoritveni besedi dobrodošlico navzočim delegatom, ugotovil pravoveljavnost njihovih mandatov in pozdravil zastopnike raznih organizacij. Pozdravil je dr. Vlastimirja Stojanovića od skupine neodvisnih demokratov Slovencev, Hrvatov in Srbov v Parizu in predsednika SDZ na Gorškem g. dr. Avgusta Sfiligija. Tople besede je naslovil spominu v zadnjem letu preminulim članom SDZ: Henriku Okretiču iz Nabrežine, Ivanu Grudnu iz Zgonika, Mariju Sedmaku iz Sv. Križa, Vekoslavu Plesničarju iz Trsta, dr. Josipu Abramcu iz Trsta in Josipu Grudnu iz Nabrežine.

Pozdrav demokratskih Slovencev iz Gorice je prinesel predsednik SDZ dr. Sfiligij. SDZ v Italiji pozdravlja kongres SDZ za STO. Čestita k uspehom, ki jih je ta že dosegla, in ji želi še novih obilnih v njenem prizadevanju za obrambo pravic in koristi slovenskega naroda.

Za SDD v Trstu je pozdravil zborovodja predsednik dr. Rudolf Marc; za Slovensko prosvetno matičo pa g. Fran Plečko.

Pozdrav neodvisnih demokratov v Parizu

Izenadenje za delegate SDZ je bil pozdrav dr. Vlastimirja Stojanovića v imenu skupine neodvisnih demokratov Slovencev, Hrvatov in Srbov iz Pariza. Dr. Stojanović je naglasil, da njegova skupina, ki je ena najaktivnejših jugoslovanskih skupin v inozemstvu, dobro razume težko stališče Slovencev na Tržaškem ozemlju, in da bo s svoje strani napravila vse, kar je mogoče, da predoči tujim državljanom in časopisom krivice, ki se gode Slovincem kljub temu, da bi morala vladati na STO-ju prava demokracija. Opozoriti je treba zahodne kroge na razliko med dejanji in besedami. Dr. Stojanović je poudaril, da bi bil danes drugačen položaj Slovencev na Tržaškem, če bi bila tam preko meje demokratska Jugoslavija.

Zahtevala je med drugim 5000 italijanskih vojakov ob strani Angležev in Amerikancev, laško policijo in odvisnost tržaškega pravosodstva od italijanskega.

Anglija in Amerika sta pristali na to, da se z Italijo o zahtevanih pravicah pogajata. Tako je bila sklicana aprila 1952 Londona konferenca. To je zahteval prestiz Italije, tako so namreč nekateri v Londonu hoteli tolmačiti tako neudarno popustljivost zahodnih veleposil. Za pisane pravice tržaškega prebivalstva pa ni bilo srca ne u smiljenja!

Italijanski krogi so upali, da bodo pripeljali v Trst svojo vojsko, karabinjerje in policijo. Toda to se Italiji ni posrečilo. Zasluga za to gre v prvi vrsti delegaciji, ki je v London poslala italijansko in slovensko tržaško ljudstvo, da se bori za neodvisnost STO-ja. Delegacija je prikazala pravo sliko in dejansko stanje Trsta. O tej delegaciji se je dovolj govorilo in pisalo. Zato naj je ugotovimo, da je ona ponesla borbo za STO iz ozkih mej STO-ja pred širši svetovni forum, da je obvestila angleško-javnost, ameriško časopisje in javnost, Francijo in Avstrijo o pravem položaju tržaškega prebivalstva ter o gospodarskih in etičnih pogojih za razvoj in napredek STO-ja.

Poleg vsega tega smo navezali stike z vplivnimi političnimi skupinami in osebnostmi na Angliškem, v Ameriki in Franciji in prav SDZ je dosegla, da so se slovenski, hrvaški in srbski krogi v Ameriki, Angliji in v Franciji iz-

rekli za STO in nam obljubili svojo pomoč.

Vprašanje STO-ja se bliža svoji rešitvi. Okoli tega vprašanja se suče danes tudi evropska politika. Srednjeevropsko vprašanje je vezano s tržaškim. Do nedavno je Jugoslavija bila proti STO-ju, odnošno je bila za priključitev cone B in za delitev cone A. Letos pa je sam Tito zavzel stališče za ohranitev STO-ja. SDZ se ne more strinjati s predlogom Tita o dveh guvernerjih, temveč stoji na stališču, da je potrebno imenovanje nevtralnega guvernerja v smislu mirovne pogodbe, če je komu na tem, da se ves ostvari STO, ki bo svobodno in neodvisno. Danes so tudi druge srednjeevropske države živo zainteresirane na tem, da se STO ohrani. Tudi OZN mora stati na stališču STO-ja, ker samo v spoštovanju mednarodnih pogojev je zajamčen njen obstoj.

SDZ je stala in stoji brez oklevanja na liniji neobhodne potrebe ostvartitve STO-ja, ker samo tako bo mogoče obdržati ravnotežje in mir v Srednji Evropi ter pripraviti pot za zblizanje Italijanov ter Slovencev in Jugoslovancev.

Nato je podal svoje tajniško poročilo g. prof. Ivan Rudolf, ki je v izjavnem govoru prikazal delovanje Slovenske demokratske zveze v zadnjem letu borb za uveljavljanje naših načel glede Svobodnega tržaškega ozemlja v mednarodnem svetu in načel glede demokratskega sožitja na Tržaškem v domačem političnem življenju.

Govor predsednika SDZ

Iz prostega govora dr. Josipa Agneletta posnemamo le glavne misli:

Današnji občni zbor je v znamenju še tesnejše povezave naših vrst za novo delo in nove uspehe. SDZ je postala faktor, s katerim računa ne samo tukajšnja slovenska in italijanska javnost, ampak zunanji svet. SDZ je postala vodilna moč v borbi za pravo svobodo in demokracijo, v borbi proti komunizmu obeh vej, proti italijanskemu šovinizmu, v borbi za našo narodno enakopravnost in moralne vrednote našega naroda na podlagi krščanske etike.

Nadaljuje, da je bilo njegovo delo kot svetovalec v tržaškem mestnem svetu nadvse težko, ker ga je ovirala italijanska skupina s svojim preglasovanjem. Delo manjšine, bilo to še tako dobronamerno, in njeni predlogi in opozorila na razne napake še tako na mestu, je bilo sabotirano od demokratske večine in njenih satelitov, ki glasujejo vedno na ukaz svojega občinskega odbora, kakor bi bili v polni dobi fašizma.

Nesteti so bili predlogi, resolucije in intervencije svetovalca SNL v minulih poslovnih doli mestnega sveta. Od večkratnih zahtev po slovenskih otroških vrtcih, slovenskih šolskih poslopih, slovenski stolici na tržaški univerzi, do mest in služb za slovenskega človeka, od resolucij za priznanje in kontrolo cen do zahtev, po obrambi slovenskega kmeta, njegove živinoreje, proti centralni mlekarji, za prometne zveze, razsvetljavo, pošteno oceno vojaških škod itd. Italijanski iredentistični krogi so založili vse svoje sile, da bi proti nameri Zavetneške vojske uprave spravili tržaško pravosodje v odvisnost rimskega pravosodja. Pred tržaški mestni svet je prišel iredentistični predlog, naj se zahteva, da se tržaško sodstvo podredi sodstvu italijanske republike. Svetovalec dr. Agneletto je v svojem dokumentarnem in izjavnem govoru v tržaški mestni zbornici dokazal na podlagi pogodb o premirju z Italijo od 1. 1943 ter na podlagi samih italijanskih zakonov in razsodov vrhovnega rimskega sodišča, da je ZVU z vso pravico proglasila in vztrajala na podobni neodvisnosti tržaškega pravosodja.

Drugi važen nastop svetovalca SNL je bil ob priliki proračuna tržaškega mestnega sveta. V svojem govoru je podvrnil kritiki in predložil zastarelost italijanskega občinskega zakona, ki jemlje občini pravico samouprave in neodvisnosti, kot jo imajo občine v demokratskih državah. V Italiji ne more občina imenovati niti svojih uradnikov!

Ta zakon in italijanska zakonodaja ustvarjata občinsko in državno birokracijo, ki je rana vsega javnega življenja. Najodločneje je nastopil v obrambo tukajšnjega

slovenskega prebivalstva, ki mora biti upoštevano pri podeljevanju služb pred raznimi laškimi begunci ali južnjaškimi privandraci. Posebno pa je zahteval odpravo fašističnih zakonov, ki omejujejo investicijo tujega kapitala. Odločno se je zavzel v obrambo slovenskega kmeta in zahteval, naj se preneha s razlaščenjem slovenske zemlje.

Posebno skrb je dr. Agneletto posvečal z osebnimi posredovanji, predlogi in resolucijami obrambi slovenskega otroka in slovenskim otroškim vrtcem. Pri teh nastopih je vodila zavest, da so italijanski otroški vrtci tihe ali dosledne potujočevalnice slovenskih otrok. Slovinci smo delovno ljudstvo z velikim številom delavskega sloja, kjer podnevi večina mi staršev doma, zato mora slovenski delavec pod pritiskom socialnih razmer pošiljati otroke v otroški vrtce. In kjer ni slovenskega vrtca, konča slovenski otrok v italijanskem otroškem vrtcu. S tem je ta otrok za slovenstvo izgubljen! Pa naj kdo trdi, da ni to rododom. Njegove intervencije so bile v mestnem svetu, pri mestnem šolskem odbor-

niku dr. Sciollisu, pri inšpektorju Rubinju in pri šolskem referentu Andriju, kakor tudi na sami ZVU. Zalibog zaradi pristranosti in nerazumevanja italijanskih krogov ni rodilo njegovo delo zaželenega uspeha. V zadnjem letu je bil obljubljen slovenski otroški vrtec v ulici sv. Franciška, ki ga bodo odprli s prihodnjim šolskim letom.

V novem občinskem svetu bo delo manjšine mnogo težje, ker imajo italijanske večinske stranke po nedemokratskem volilnem zakonu 2/3 svetovalcev. Pri tem pa nas tolaži misel in trdno upanje, da bo mestni svet pred potekom svoje štiriletno dobo napravil mesto drugemu — demokratskemu mestnemu svetu, ki bo izvoljen na podlagi statuta STO-ja.

Ko je 15. januarja t.l. tržaški župan svojevoljno dal sneti tržaško zastavo z mestne hiše, so nekomunistični zastopniki manjšine zapustili iz protesta mestni svet in se niso več udeleževali njegovih sej, dokler ni bil izvoljen nov mestni svet, kjer bodo nadaljevali borbo proti zapostavljanju domačinov in za STO.

STO in naš obstoj

Le od STO-ja je odvisna naša enakopravnost. Iz enakopravnosti izvira čut in zavest enakovrednosti. Zato brez STO-ja za zamejski slovenski narod na tem ozemlju ne bi bilo enakopravnosti, ki je pogoj narodnega kulturnega in socialnega napredka našega naroda. Zato je ohranitev STO-ja za zamejske Slovence in Hrvate življenjsko vprašanje. Od tod dolžnost vsakega pravega Slovence, brez razlike strank, da se bori za obrambo in ostvartitev STO-ja. Dr. Agneletto je našel desetine in desetine pisanih vlog, nestete intervencije in pogoje v inozemskimi časnikarji in politiki, v katerih je razkladal razloge za ohranitev STO-ja. Važna je bila akcija, podvzeta septembra 1951 pred Dr. Gasperijem odhodom v Ameriko. SDZ se je obrnila na ameriške Slovence in Slovane s prošnjo, naj intervenirajo na pristojnih mestih v korist in obrambo STO-ja. S to akcijo je SDZ vzbudila zanimanje za našo stvar; spomenica je prišla v roke najvišjim državnim predstavnikom in ameriški Slovenci so ustanovili odbor za STO v Clevelandu.

Decembra 1951 je bila odposlana druga spomenica 28. osebnostim političnega in javnega življenja ter organizacijam v ZDA, Angliji in Franciji.

V nadaljevanju se je dr. Agneletto dotaknil demonstracij, ki so jih uprizorili italijanski iredentistični krogi v Trstu na pobudo in s podporo vladnih krogov iz Rima. Res je, da so te demonstracije rodile londonsko konferenco, toda ob-

enem so pokopale že vedno glasni tristranski predlog od 20. marca 1948, naj se STO vrne Italiji. Namesto tega gesla sta postavili Amerika in Anglija končno novo formulo: vprašanje STO-ja naj rešita Italija in Jugoslavija sami med seboj. Toda Italija se je tej formuli uprila. Predočila je v Washingtonu in Londonu, če že hoče, da bodo pogajanja med Italijo in Jugoslavijo uspešna, da morata postaviti Italijo v položaj, da bo pri pogajanjih z Jugoslavijo imela v rokah vsaj nekaj stvarnih otipljivih jamstev, ki jih ima danes Tito s cono B, tako da ne bo igrala Italija pri teh pogajanjih, ki jih Amerika in Anglija zahtevata namesto prejšnjega tristranskega predloga, vlogo podrejenega činitelja.

Italija je naštevala, da je Jugoslavija odstranila iz cone B tržaško zastavo, katero je že bila izvešila; da je uvedla jugoslovanski denar; da je uvedla proti določbam začasnega statuta priloge VII. jugoslovanske zakone in zakonodajo; da je vpeljala dalekosežne spremembe socialnega in javnopravnega značaja; da ima tam svojo vojsko, tajno policijo in še cel kup stvari, kratko in malo, da je Jugoslavija cono B skomunistizirala in že stvarno anektirala. Kako naj uspejo med Jugoslavijo in Italijo pogajanja pod takimi pogoji? Zato je Italija izjavila, da se pritisla uda in sprejme predlog o neposrednih pogajanjih namesto tristranskega predloga od marca 1948, toda pod pogojem, da dobi še pred pogajanjmi v coni A razne pravice.

Tajniško poročilo

»Za uvod bi vam rad postregel z nekaj neizogibnimi številkami, ker to menda zahteva vsako tajniško poročilo.

V pretekli poslovni dobi je Glavni odbor SDZ zasedal devetkrat. Izvršni odbor pa je imel v istem času 47 sej. Poleg tega so člani Izvršnega odbora prirejali ali prisostvovali številnim sestankom po vseh občinah našega podežlja in tudi po posameznih vaseh. Več bomo o tem slišali iz organizacijskega poročila.

Med važnejšimi dogodki, ki so posegali v delovanje SDZ, moram omeniti »Ljudsko štetje«. SDZ je glede izvedbe ljudskega štetja pogosto intervenirala pri pristojnih oblasteh ter zlasti predlagala, da bi popisna pola vsebovala tudi poznanje jezikov, da bi na ta način lahko ugotovili — vsaj posredno — število Slovencev v našem mestu. Seveda so tržaški italijanski šovinisti preprečili tako ugotovitve, ker so se upravičeno zbal, da bi njihove lažnjive trditve prišle končno enkrat na dan. ZVU je seveda tudi v tem vprašanju ustregla iredentističnim zahtevam, kakor to dela stalno, odkar so naši iznajdljivi politični modrijani iz ulice Ruggero Manna odkrili osmi čudež sveta s parolo: vse nam ali nič. Tako smo ostali pač pri ničli. Narodnostna rubrika je tako zlezela iz popisne pole, ki je bila v ostalem povsem identična pola v italijanski republiki. Med samim popisovanjem smo večkrat protestirali pri pristojnih organih zaradi očitnega zapostavljanja slovenskega jezika. Na žalost smo morali tudi pri tem poslovanju ugotoviti, da naši ljudje iz strahu pred laškimi močniki tako radi odtegnejo svoje trditve in ugotovitve. Razumljivo je, da postane intervencija na ta način sama po sebi brezpredmetna. V tem oziru bomo morali še veliko storiti, da se tako stanje vsaj omili, če ga že ni mogoče povsem izbiti.

Skupno s SKSZ je SDZ pogosto in tudi uspešno intervenirala za postavitev ločenih slovenskih kolonij. Ugotoviti moramo, da je odstotek slovenske udeležbe, kljub istočnemu zvišanju kvote še vedno nepravilčen. Na tem mestu moram tudi poudariti, da se slovenske kolonije niso porazdelile med dobrodelne organizacije po njihovi dejanski aktivnosti.

Nabrežinski okrožni odbor SDZ je skupno s pristajši zgonske občine pridobil odlično uspeh izlet članstva na Beloposka jezera in na Korško. Zeleli bi, da bi se taki izleti ponavljali in bi se člani na ta način zblížili ter skupno tudi spoznali slovensko zemljo in tudi druge zanimive predele.

Nauki zadnjih volitev

Glavno delovanje SDZ pri njenih notranjepolitčnih naporih je bilo v pretekli poslovni dobi posvečeno zadnjim upravnim volitvam na Svobodnem tržaškem ozemlju. Zato in zaradi nekaterih še ne dovolj pojasnenih okoliščin se mi zdi potrebno, da temu vprašanju posvetim nekaj več pažnje, saj pomenijo te volitve tudi za SDZ novo razdobje v njenem delovanju in bodo v mnogih pogledih koristne kažipot novemu odboru za bodoče politično delo.

Notranje politično življenje na našem ozemlju je bilo v zadnjem letu izredno razgibano in je nihalo povsem v odsevih zunanjepolitčnih dogodkov, ki so v okviru postrežene živne vojne med Vahodom in Zahodom pogostokrat občutno pljusknili ob bregove STO-ja. Za našo lanskolletni občni zbor je potekal v znamenju napovedanih upravnih volitev, ki bi se morale vršiti lansko jesen. Volilne priprave ob tem času so nam narekovale potek volilne kampanje, ki bi se mnogo ne ločil od volitev leta 1949. Zaveznika vojska uprava je v tistih dneh zagotavljala, da bo na našem ozemlju obveljalo načelo proporcionalnega volilnega sistema. Proporc je demokratsko izražanje ljudske volje, in ker so naši zavezniki v svojih deželah prvi nosilci demokratskega življenja, ni nihče dvomil o tem, da bodo temelji demokracije, ki jih ustvarjajo demokratske volitve, postavljene na demokratska načela.

V tem času je aktivno vmešavanje rimske vlade v notranje življenje Svobodnega tržaškega ozemlja zavzemalo čedalje konkretnije obse, ki so se oblikovali najprej po rednih diplomatskih kolekcijah, kmalu pa so se že spreverčali v tipične izsiljevalne manevre, ki so v preteklosti, zlasti pa v prvem obdobju prve svetovne vojne dosegli svoj višek. Izsiljevalna politika italijanskih državnikov

(Konec na tretji strani)

VESTI z GORIŠKEGA

Resnica v oči bode...

V torek 8. t. m. je bila na goriškem gradu seja občinskega sveta, na kateri je prišlo do razprave raznih interpelacij našega svetovalca g. Bratuža, o katerih smo že poročali, ko jih je predložil.

Interpelacija zaradi zapostavljanja slovenskih delavcev-opsantov s tem, da jim občina ne izdaja potrebnih listin za doseg delavske knjižice, je povzročila pri večinskih svetovalcih naravnost divje besnenje proti g. Bratužu. Vidi se, da je zadel v živo zaradi krivice, ki se godi slovenskim strankam. Zgodilo se je namreč, da je bila nekaterim slovenskim opantom, kot smo že poročali, odvzeta delavska knjižica, češ da nimajo italijanskega državljanstva. Župan je na točkovi seji povedal, da imajo prizadeti v takem primeru možnost, dobiti knjižico na nekem uradu v Vidmu, ni pa tega urada navedel niti v torek niti kdaj prej. V ostalem je župan po svoje tolmačil, da s tem, da g. Bratuž govori o slovenskih opantih, priznava, da je onstran meje bivalo italijansko govorče ljudstvo. Povedal je tudi, da od preko 4000 opacijskih izjav jih je Jugoslavija do sedaj rešila komaj nekaj čez 300, in da bo županstvo izdalo potrdilo o italijanskem državljanstvu vsaki stranki, čim jugoslovanska oblast ugodno reši opacijsko izjavo.

Županovo tolmačenje poretka opantov je seveda brez vsake podlage in temelji na šovinističnem duhu. Kar se pa tiče rešitve opacijskih izjav, vemo povedati gospodu županu, da leži na goriški in videmski prefekturi več tisoč odločb o ugodni rešitvi opacije, kar je gotovo znano tudi županu dr. Bernardisu...

Na vse druge Bratuževe interpelacije in prošnje je župan rekel, da mu bo dal pismen odgovor. Kdaj bo to storil, pa ni povedal! Naj omenimo, da so se večinski svetovalci takole olikano izjavljali proti gospodu Bratužu. Profesor Bislach mu je rekel: »Pazilo! Svetovalec Birsja je dejal, da so vse Bratuževe pritožbe brezpredmetne budalosti. Svetovalec Beltrame pa je trdil, da se tu biva joči Slovenci

ne marajo izjavljati za take, ker se bojijo, da končajo v Jugoslaviji. S tem je Beltrame priznal, da Slovenci v Italiji niso prosti, kar se tiče njihove narodne pripadnosti! Svetovalec Tripiani je pa prečital neko že prej pripravljeno izjavo, ki zavrača Bratužovo pritožbo. Seveda ni manjkal dr. Levi, ki je prosil, naj stavijo na zapisnik, da g. Bratuž govori o slovenskih opantih.

Dr. Levi mora vedeti, da so imeli pravico optirati tudi Slovenci, ker so oni tudi italijansko govorili. Slo je namreč za občevalni jezik, ki je v Italiji v javnem življenju

prisilno samo italijanski, in ne za materin jezik, ki ga stranke uporabljajo samo v zasebnem življenju! Sicer pa sta se Italija in Jugoslavija tudi v tem oziru sporazumeli tako, da je druga ugodno rešila opacije ne glede na občevalni jezik!

Proti Bratuževi interpelaciji so glasovali vsi večinski svetovalci, šest svetovalcev od manjšine se je glasovanja zdržalo, med temi tudi kominformisti. Na seji je g. Pavlin (DFS) branil g. Bratuža in očital Bislachu neolikanost. Tedaj je nastopil tudi župan in Bislacha resno opomnil!

PRAVILNI PRIIMKI

Opozarjamo vse slovenske čitatele na važnost prilistnih slovenskih priimkov. Pri podpisih je treba priimek točno zapisati, opustiti ne smemo nobene »kljukce«, drugače nam bodo lahko podpis osporavali zlasti pri važnih zadevah.

V prošnji za pridobitev prvotne oblike priimka, moramo ta priimek res pravilno navesti z vsemi črkami. Prefektura to obliko spoštuje in priznava, ko je dokazala n. pr. pri priimku Bratuž, ki ga je iz Bertossi odnosno Bratuž popravila v Bratuž.

Tudi goriški tribunal je nedavno od tega poudaril v neki sodbi pravico, da se slovenski priimki pišejo s kljukco!

Ljudski sodniki (porotniki)

Do 30. julija t. l. morejo vložiti na občinsko komisijo prošnjo za vpis v imenik ljudskih sodnikov (porotnikov) vsi, ki imajo sledeče pogoje: a) italijansko državljanstvo; b) lepo vedenje; c) starost ne manj kot 30 in ne več kot 65 let; d) dovršeno nižjo srednjo šolo vseh vrst.

Za vpis v imenik porotnikov za

prizivno sodišče se glede izobrazbe zahteva dovršitev srednje šole višje stopnje.

Ne morejo biti ljudski sodniki (porotniki): sodniki in sodni uslužbenci; člani vojske in policije v službi ter duhovniki in redovniki vseh redov in kongregacij.

Vse Slovence, ki imajo gori naravne pogoje, vabimo, naj zahtevajo vpis v imenik ljudskih sodnikov.

Seznam suplentov na srednjih šolah

Na goriškem šolskem skrbništvu je izstavljen seznam po lestvici suplentov v srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom za prihodnje šolsko leto.

Pobiti fašisti po 25. aprilu 1945

Proti koncu minulega meseca junija je minister Scelba povedal v poslanski zbornici, da nasilno pobitih fašistov po 25. aprilu 1945 v severni Italiji je bilo samo 1732. Ta izjava je povzročila ne malo začudenja, ker je do ministrove izjave veljala trditev, da je po 25. aprilu 1945, to je po končani vojni, bilo v severni Italiji nasilno umorjenih 300.000 fašistov. Tako so trdili fašisti sami, ki so po goriških zidovih nalepili posebne lističe, kjer jih je še danes najti. Bolj omiljene številke o pobitih fašistih prinašajo še danes razni listi, ki se opirajo na ugotovitve zasebnih raziskovalcev.

Na vsak način se večina teh listov strinja v tem, da je bilo takrat pobitih fašistov 10 do 15 tisoč in ne samo 1732, kot trdi minister Scelba.

Umori so umori in predstavljajo zločin ne glede na njihovo število. Zato se kot demokrati postavljamo na stališče, da nima nihče pravice deliti si pravico sam, ampak da so za to poklicana sodišča, ki so postavljena z namenom, da sodijo po postavi in ne po zasebnem kritteriju iz zgolj maščevalnih nagibov. Doberdob

To pravilo pa mora veljati povsod in v vsakem oziru, ne pa samo za Italijane.

Nekateri parlamentarci in listi so namreč po Scelbovi izjavi ugotavljali, da je število pobitih fašistov zelo nizko, če pomislimo, da so oni zakrivali velianska grozodejstva in da so bili krivi izgube vojne in poraza njihove domovine!

So torej vendar nekoliko opravičevali te poboje. Hkrati pa so spet drugi Italijani trdili, da je Scelbovo število zelo nizko, če se pomisli, da je bilo v Julijski krajini odpeljanih ali pobitih v maju 1945 nič manj kot 6000 Italijanov.

Prav zaradi te zadnje trditve bi naša javnost rada vedela, zakaj ne objavijo tudi števila odpeljanih ali pobitih v maju 1945 na Goriškem in v Trstu. Mi vemo, da je to število zelo visoko, ker gre za kakih 300 primerov in ne za 6000. Tudi bi radi vedeli, koliko od teh ugrabljenih je bilo fašistov, ker če Italijani nekako opravičujejo poboje v severni Italiji, bi morali veljati to pravilo pri nas še bolj, ker smo bili mi preganjani skozi dvajset in več let na najbolj krut in ostuden

način, ki daleč ne odgovarja trpljenju Italijanov samih v severni Italiji! Toda Italijani teh podatkov za naše kraje nečejo objaviti, ker ne marajo, da bi svet spoznal resnico. Scelba je rekel, da se je odločil za objavo podatkov za severno Italijo, ker so fašisti uganjali nesramno špekulacijo z žrtvami s trditvijo, da je bilo pobitih 300.000 njihovih pripadnikov. Zakaj pa dovolj, da uganjajo goriški Italijani špekulacije s svojimi deportiranci? Zakaj se v severni Italiji družine pobitih fašistov niso postavile svojega združenja kot v Gorici, in katerega naj država podpira kakor onega iz Gorice?

Izgleda, da je vse opravičeno, kar so goriški fašisti zakrivali proti Slovincem!...

Neki slovenski list pa je v zvezi s tem napisal, da so se italijanski komunisti vedli po 25. aprilu 1945 manj kruto kot slovenski, ker so ti poslednji pobili večje število svojih bratov. Mi pa smo mnenja, da je treba iskati vzrok temu samo v dejstvu, da italijanski komunisti niso takrat še dosegli oblasti, ker so Italijo obvladale zavezniške čete! Sicer bi bilo padlo na milijone Italijanov!!!

DOBERDOB

Pretekli ponedeljek 30. junija je družba SELVEG pričela z delom za napeljav električne luči na Poljane. V nedeljo 13. t. m. upamo, da bo ta luč prvič zasvetila na Poljanah, kjer je vsega skupaj 13 hiš. Nepopisno veselje vlada med tamkajšnjim ljudstvom za ta dogodek.

Ko končajo z delom na Poljanah, potegnejo žico in luč v Jamlje, kjer tudi vsi nestrpno pričakujejo toliko zaželeno električno luč, ki odpravi staro svetiljko na petrolej!

Seveda vse hvali župana in občinski odbor za veliko vztrajnost in vnemo, ki sta jo pokazala, da je vendarle prišla električna luč. Tako je po enem samem letu, odkar je bila luč objeljena v volilnem programu Kmetko-delavske liste, ta sedaj gotova stvar.

Smrtna kosa

Včeraj zjutraj okrog 7-ih je preminula v Solkanu gospa Gabriella Franko v starosti 83 let. Zapušča 5 otrok, od katerih živi v Gorici dr. Ivo Franko s svojo družino. Prizadetim izrekamo naše sožalje.

Prošnje za otroške vrtnarice

Začasne otroške vrtnarice, ki želijo namestitve za bodoče šolsko leto, morajo vložiti prošnjo na kolokovanem papirju za 24 lir na protokolni urad goriške občine do 31. avgusta.

Prošnji je treba priložiti naslednje listine:

- 1) sprichevalo o italijanskem državljanstvu,
- 2) zdravniško sprichevalo,
- 3) družinski list,
- 4) šolsko diploma,
- 5) potrdilo o službovanju in
- 6) morebitne druge prednostne listine.

Vrtnarice, ki so v tem letu že službovale, predložijo samo zdravniško sprichevalo.

V prošnji je treba tudi navesti, če želi prošilka mesto v slovenskih otroških vrtcih.

Obmejni prehodi spet zaprti

Obmejni prehodi okoli Gorice so od torka 8. t. m. spet zaprti, ker se je v Standrežu pojavila slinavka. Promet z živaljo preko meje je zato ustavljen.

VIŠARJE

V četrtek 17. julija bo na Višarjah posebna slovesnost. Beneški Slovenec g. Lovrenc Petrič iz Gornjega Barnasa bo pel svojo novo mašo. Posebno značilno je pri tem novomašnik, da je moral iz videmskega semenišča in končal svoje bogoslovne študije v celovškem bogoslovju. Postal je tako nekako Korošec in si zato tudi izbral Višarje — najlepšo koroško božjo pot — za navomašniško slavlje. Vztrajnemu in idealnemu mlademu slovenskemu duhovniku želimo o bilih uspehov in božjega blagoslova na njegovi težki poti!

IZ SLOVENIJE

OBJEKTIVNOST IN POSTENOST SLOVENSKEGA POROČEVALCA

Slovenski poročevalec prinaša v svoji številki z dne 12. junija t. l. pod naslovom »Gospod Tovornik bi se rad izmazal...« sledeče vrstice, ki nadvse jasno pričajo, koliko možnosti imajo napadeni duhovniki, da se branijo pred prostakiimi napadi rdečih:

»Pred nekaj dnevi smo dobili pismo konjiškega arhidakona Tovornika, kjer zavrača trditve, ki smo jih napisali o njem v dveh naših člankih. Gospod Tovornik pravi, da ni nikdar dal izjave, da je pravilno stališče Vatikana, ki smatra, da se Trst mora priključiti Italiji. Razen tega pravi, da ni res, da bi mu dne 2. junija kdor koli poskušal izročiti kakšno pismo.

Ne bomo se spuščali v prerekanje o teh stvareh, ker jih smatramo za dokazane...« — zaključuje Slovenski poročevalec.

TURISTICNI ZEMLJEVID SLOVENIJE

V državni založbi Slovenije je izšel nov zemljevid Slovenije (merilo 1:300.000). Na jugu sega do konca Istre, na jugovzhodu pa do bosanskih meja. Obsega dalje vsa Slovensko Koroško in na zahodu sega do Tilmonta.

Delo ni popolno in bo v drugi nakladi marsikaj popravljeno. Stane 370 din.

BLEJSKI OTOK KULTURNI IN PRIRODNI SPOMENIK

Pod vodstvom prof. M. Subiča je blejski otok postal muzej cerkvene umetnosti. V sklop razstavnih prostorov je uvrščena tudi cerkev atrdno omejen in oblikovno dan baročen prostor, katerega z nobenimi sredstvi in še tako drznimi posegi ne moreš spremeniti v nevtrarno galerijsko dvorano.

SOLKAN

Okrožno sodišče je obsodilo Marjana Zgura na 8 let strogega zapora, njegovega brata Oskarja na 8 let in pol ter očeta Antona Zgura na 9 let strogega zapora in zaplembo premoženja. Vsi so doma iz Podrage in so bili obsojeni zaradi sodelovanja z Jožetom Fabičem, avhonom in agentom tuje obveščevalne službe. Iz istega razloga so bili obsojeni še 24-letna Jožica Medved iz Ljubljane (na 4 leta strogega zapora), 36-letna Tončka Kranjc na eno leto in pol in Jože Andlovčec iz Podnanosa na 4 leta strogega zapora. Obsojeni so bili zaradi sodelovanja z Fabičem pri pomaganju poboja iz Jugoslavije še 37-letni Anton Frelj iz Velikega polja pri Sezani (10 let strogega zapora) in 2-letni omejitve državljanških pravic), Ivan Zele, star 35 let, iz Strmice (4 leta strogega zapora).

24-letni Marjan Tomažič iz Podrage (na 2 leti), 28-letni Franc Kodelj iz Lož (3 leta), Vera Bužinčič (3 leta), Franc Vitežnik (2 leti); Jožeta Furlan, Viljem Petrovič, Vid Premur, Stanislav Cirk in Alojz Fabič na kazni od treh do deset mesecev strogega zapora.

NEZAKONITO ODPUSCANJE Z DELA

Uprava Kmetijske zadruge v Hrenovcah je odpovedala službo in ustavila plačo uslužbenki Milki Malnaršič, ki je morala na poročni dopust.

»Javore v Prestranku je odpustil z dela tovariša Ivana Zabukovca, strojnika, ki ima že 41 let službe. Odpustili so ga »baje zato, ker je nergal in omaloževal upravo in vse po vrstje.

Gradbeno podjetje »Snežnika« v Ilirski Bistrici je odpustilo med drugim tudi Alojza Stražiščarja, ki ima že 30 let službe.

SEZANA

Z novim kreditom 15 milijonov din bodo dokončali zgradbo in ureditev dela mlekarne, ki bo služila pasterezaciji mleka. Za popolno ureditev mlekarne je pa potrebnih še 55 milijonov din. V tej mlekarni bodo pasterezirali mleko (5000 l na uro) ter izdelovali maslo in sir.

POSTOJNA

Okrajni proračun znaša 128 milijonov 372.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Zanimivo je, da bodo imele ustanove s samostojnim finansiranjem 3.250.000 din primanjkljaja, ki ga bodo krili iz okrajnega proračuna!

LOSKI POTOK

Kakor poroča Slovenski poročevalec, se je v Loškem potoku in okolici hudo razpasla grda navada pijančevanja mladine in celo šolskih otrok. Prav tako se je razširilo tudi kajenje med šolsko mladino. V gostinah neredko starši sami napajajo otroke z vinom in žganjem.

MLADA VLOMILKA

V Ljubljani je bila obsojena na tri leta in pol strogega zapora dvajsetletna Lidija Vajs, ki je v dobrem mesecu izvršila v Ljubljani in Celju kar 8 vlomov ter ukradla za preko 260.000 din razne blaga.

VLOM V DAJ-DAM

V noči med 15. in 16. junijem so štirje komaj dvajsetletni mladeniči, oboroženi s samokresom, skušali vlomiti v gostinsko podjetje Daj-Dam na Cankarjevi cesti. Varnostni organi so vlom preprečili; dva vlomilca sta obležala na mestu mrtva (Julij Simec in Milan Purčič,

Nabrežina - preizkušnja slovenske skupnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

javnost. Ta nepričakovani poraz je titovsko koalicijo popolnoma zbegal. Njihovo glasilo Primorski dnevnik je začelo po svojem starem kopitu zmerjati, obrekovali in — da bi bilo bolj učinkovito — prostaško lagati. Taka kronana laž je izmišljeni dogovor Agneletto-Vidal. Izmišlili so si tudi bajko o italijanskem komisarju. In ti ljudje si upajo vpiti o izdaji slovenskih interesov! Kako lažne in nizke so njihove trditve, se lahko prepriča vsako, kdor le pomisli, da ima SDZ, ki je storila po vojni od vseh strank največ za obrambo slovenstva na Tržaškem, v nabrežinskem upravnem odboru župana, 3 odbornike in enega namestnika, nasproti 1 kominformističnemu odborniku in namestniku. Torej 4 glasove proti enemu glasu. Tako so Nabrežinci in Devinčani obdržali občno trdno v slovenskih demokratičnih rokah in jo bojo vodili, kakor zahtevajo predvsem interesi nabrežinskih občanov, ne pa po volji raznih titovskih centralnih odborov. To je stališče, na kakršnega so se v odločilnem trenutku postavili Nabrežinci, in tako je prišlo do občinskega odbora, ki je bolj demokratičen in bolj nekomunističen, kakor bi bil v zvezi s titokomunisti.

SDZ je nastopila med Slovenci v času najhujšega komunističnega terorja. S svojim neustrašnim, vztrajnim delom in s človeškimi žrtvami je zlomila ta teror. Toda pod silo razmer je bila pripravljena, da od primera do primera dela za slovensko stvar tudi s titokomunisti. Toda postopanje teh pri zadnjih politvah je dokazalo, da je vsak njihov korak, vsak njihov nastop, vsaka njihova kretnja preračunano v službi edinole njihovih

strankarskih koristi. Njim je stranaka pred narodom in nad narodom! V dosego ciljev in lažjega prodiranja med nekomunistične Slovence se poslužijo raznih manj ali več vidnih plačanih pomagačev. Njihov je namen razkrajati slovenske protikomunistične organizacije in s tem pripravljati tito-komunizma pot.

SDZ je postopala složno s SKSZ vedno in povsod v vseh važnih narodnih in kulturnih vprašanjih za obrambo slovenskih pravic in proti komunizmu vseh vrst. Toda v marcu so prišli nekateri novi ljudje v odbor SKSZ. Od takrat imamo občutek, da so nekaterim ljudem pri SKSZ bližji titovci kot mi. To nam dokazuje tudi nastop SKSZ v Nabrežini, kjer je podpirala titokomunistične in filotitovske kandidate proti kandidatom SDZ. Ne razumemo, kako more goriški slovenski Katoliški glas odobravati tako postopanje.

NABREŽINSKI DOGODEK MORAJ ODPRETI OČI NASEMU LJUDSTVU, IN JIH BO ODPRLO. So na delu sile, od titokomunistov plačane sile, ki delajo za komunizem s tem, da skušajo slovenskim protikomunističnim organizacijam izpodkopavati tla. Na vrsti je SDZ. In za njo, ali ne pride vrsta na SKSZ?

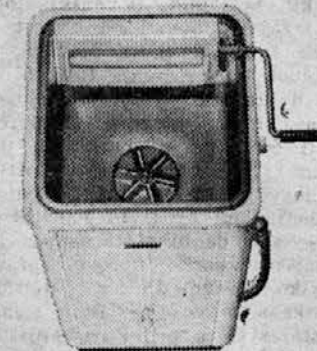
SDZ je prebolela najhujše udarce v teku petletnega obstoja. Se hujše udarce, če pridejo, bo prebila! Toda klonila ne bo nikoli in tlake ne bo delala nikomur. V njeni brezkompromisni načelnosti in ravnostnosti je njena moč in končna zmaga v korist slovenskega naroda.

Letne obleke od 9.800 lir dalje
Popeline obleke iz čistega mako od 12.500 lir dalje
Hlače letne od 2.900 lir dalje
Hlače gabardine letne od 4.500 lir dalje
MAGAZZINI DEL CORSO
TRST, Korzo 1
Galerija Protti

Mizarji kmetovalci podjetniki!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in parkete nudi najugodnejše

CALEA
TEL. 90441 TRST
Viale Sonnino, 24

Ena največjih nemških industrij vam je ustvarila

ELEKTRIČNO PRALNICO

AEG

L 85.000

POOBlašČENA ZA PRODAJO:

UNIVERSALTECNICA

ISTRSKA ULICA 13 - TEL. 94465 - KORZO GARIBOLDI 4 - TEL. 21243

Na velesejmu v Trstu - Stojnica 560-19 bis

Vsakovrstno pohištvo:

SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE ITD. - PO NAROČILU IZVRŠI VSAKO DELO. - POROSTVO ZA DOBER NAKUP. - TOVARNISKE CENE. - DELO SOLIDNO. - DO MACA TVRDKA.

Tovarna pohištva

Tel. 32

PRINČIČ
KRMIN
Cormons prov. Gorica

Peti letni občni zbor SDZ za STO

Tajniško poročilo

(Nadaljevanje s prve strani)

vojne dosegli svoj višek. Izsiljevala politika italijanskih državnikov, v zloglasnem londonskem paktu l. 1915 je ustvarila po prvi svetovni vojni v Italiji plodovita tla za nastanek fašizma.

Vojaska strategija je ob šibkih trenutkih prve svetovne vojne za zaveznike široko odpirala moralne pregraje, ki jih je postavila prosvetljena doba, in tako nehoti izpodkopala temelje politične morala in osnovne pravice o samoodlobi narodov. Če je bilo izsiljevanje dovoljeno v mednarodnih odnosih, zakaj ne bi imelo veljave tudi na domačih tleh? Po tej logiki je na rusevlinah prosvetljene dobe zmagovalno zavladalo nasilje. Boljševiška revolucija je zavalovila preko Srednje Evrope in našla na italijanski zemlji rodovitna tla. Demokracija se je morala umakniti diktaturi. Na vzhodu si je nasilje našlo rdečo barvo, v Italiji črno, v Nemčiji rujavost. Bistvenih razlik ni bilo, ker ostaja nasilje vedno le nasilje, pa naj ga njegovi apostoli in krvniki krstijo kakor koli.

Druga svetovna vojna se je rodila, ko niti prva še ni bila zaključena. Italijanska politika je ob koncu druge svetovne vojne žela svoje sado. Italijanski narod je drag plačal nenastitljivost svojih državnikov in politikov v preteklosti. In vendar doživljamo danes prav v Italiji dokaz, da se od svoje bližnje preteklosti in njenih katastrofalnih posledic ni ničesar naučila. Le zelo redki so v Italiji glasovi, ki obujajo preteklost s kritično besedo; ogromna večina prav vseh strankarskih odtokov pa odkrito ali pa sramežljivo opeva ali vsaj opravičuje srednjeveško mračnost preteklih 25 let. Fašistični popelji po tuji zemlji in gospodovalnosti se obnavljajo, kljub temu, da je zadnja vojna polomila prav vseh osem milijonov Mussolinijevih banjetov. S prevzemom rimskega zunanjega ministrstva po samem predsedniku vlade se je ponovno inaugurirala v Rimu politika izsiljevanja, ki je točno po 37 letih v istem Londonu izsilila od zavezniškov miniaturni posnetek proslulega Londonskega pakta, ki ga je izčrpno analiziral že naš predsednik v svojem poročilu.

Čudna demokracija

V trenutku, ko smo bili že v zaključni fazi volilne kampanje, ko so bile liste posameznih strank že predložene, je ZVU svoja zagotovila o proporcionalnem sistemu na ozemlju STO-ja in o izvedbi volitev še v teku leta 1951 nenadoma preklcala in volitve odložila. Jalovi izgovori, ki so z njimi takrat postregli tržaški javnosti, so očitno nakazovali vsakemu mislečemu človeku,

da je proporc pokopan. Neopravičljiva odločitev za odlog volitev je seveda zadala strahovit udarec vsem tistim političnim skupinam, ki nimajo finančnega sorodstva v Rimu, Moskvi ali Beogradu. Ta udar ni bil zgolj finančnega značaja, pač pa predvsem moralnega. Vera našega človeka v pravičnost in nepristranost ZVU se je globoko zamajala. Tega si je rimska vlada tudi želela. Independentistične zamisli so čedalje globlje prodirale v srca vsega tržaškega prebivalstva in tega so se v Rimu upravičeno zbal. Cesar ni moglo storiti preprečevanje o zveličavnosti Trsta pod Italijo, to naj bi storilo ustrahovanje. To ustrahovanje je dobilo v rimskem parlamentu celozakonito obliko, ko je parlamentarno zastopstvo izglasovalo masševalni zakon proti vsem tistim državnim uslužbencem, ki so za samostojnost Tržaškega ozemlja. Mislim, da ne grešim, če trdim, da je vojna prevzgojevalna politika dobila s tem zakonom najslabšo oceno.

Modrovanje tržaškega univerzitetnega rektorja o neprekinljivosti suverenosti Italije nad tržaškim ozemljem je poslužilo za povod avtomatičnega razširjanja italijanskih zakonov — v kolikor se seveda skladajo s politiko raznarodovanja Slovencev — tudi na naše ozemlje. Nedemokratični zakon o povezavi list je imel namen, da zavira nadaljnje širjenje independentistične zamisli.

Zakon o povezavi list je postavil manjšinske stranke obeh narodnosti pred izredno težke odločitve. Posebno težko so bile te odločitve za demokratske Slovence. Naši odnosi do komunizma se niso v ničemer spremenili, ker se v ničemer niso spremenila komunistična nasilja. Pri prvih volitvah smo se demokratski Slovenci odločili za udeležbo na volitvah z golo korajžjo. Svojih vrst nismo mogli prešteti, saj so komaj dve leti pred volitvami redki posamezniki dvignili glavo. In še predno smo mogli zlekniti hrbtenico, so udarili po nas in nam zagotavljali hitro smrt. Ne smemo pozabiti, da so stali med razjarjeno množico takratnih političnih gospodarjev na tem ozemlju tudi ljudje, ki so kasneje utihnili ali celo prihajali med nas s politič-

nimi licitiranci. Prve volitve nas niso razočarale, zato pa so temeljito presenetile nekdanjega KP Babičevega kova. Poraz Babičevega komunizma je bil totalen. Uveljavil se je zopet enkrat slovenski pregovor: Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade! Ta slovenski pregovor bo verjetno že kmalu zopet dokazal svojo polno veljavo. Na Tržaškem je komunizem izpričal, da uspeva samo tam, kjer vlada s pistolo v rokah.

Ob času vidovdanskega komunističnega preloma l. 1948 je šla fratelanča SIAU n. maj kot 85.000 članov v občini Trst. Na volitvah l. 1949 sta obe ločeni KP skupno dosegli komaj šibko polovico tega števila. Vidaljev komunistem se je obdržal v glavnem zato, ker je Vidaljev aktivistom uspelo ponovno pretentati delavske množice s potegavščino, da je komunistični komunizem, ki mu ni mogoče pregledati jeter in obisti tako kakor Titovemu, ki začneja nekaj kilometrov pred tržaškim mestom, pravi izvoljeni raj, medtem ko je Titov komunizem popolni pek. Da sta se Stalin in Tito skregala zaradi golega tekmovanja po prvenstvu dveh diktatorjev, to so seveda zamolčali eni in drugi.

moral priznati, da je postopala posteno, ker je svoje strankarske interese postavila daleč za narodni interesi. Nasprotno bo tak zgodovinar kaj lahko ugotovil, da je OF ne samo v tržaškem mestu, pač pa tudi na podeželju te volitve izkoristila v svoje strankarske koristi; v resnici brez dejanskih uspehov. Tako sta postopala tudi oba njena osebnostna zaveznika.

Spraševali se boste nadalje, zakaj takšno vneto združevanje generalov brez vojske proti SDZ? Odgovor je silno preprost. SDZ narasča in se krepi v mestu, prav posebno pa še na deželi. Zavedni zapeljanci, ki jih je OF v preteklosti premamila, odpadajo podnevi in ponoči. Zadnja Kidričeva izjava v Ajdovščini je odprla oči tudi zadnjemu prostovoljnemu pripadniku OF. Titovemu režimu pomeni nekaj istrskega skalovja z nekaj ribiškimi naselji več kakor pa svetovna tržaška luka s 60.000 Slovencev vred. To politiko mora podpirati tudi g. Branko Babič, če zaradi strankarske discipline. Za to politiko je odgovorna Babičeva komunistična partija oziroma razne njene fasade, med njimi OF, ki je slepo orodje KP. Tisti vrhunski Ofarji, ki s to politiko ne soglašajo, naj izvajajo potrebne konsekvence, če hočejo, da jim bo še kdo verjel, da so v resnici zavedni Slovenci. Če tega ne storijo, so in ostanejo samo kruhoborci in soddgovorni za vse, kar bi se utegnilo zgoditi zaradi take politike.

Bič in verjetno tudi oba najnovejša zopetna zaveznika dr. Tončič in dr. Besednjak, ki se ji do danes v ničemer nista odrekla. Rekl bi, da sta jo hota odobrila 24 ur po njenem spočetju z glasovanjem v Nabrežini.

SDZ ni mogla sprejemati zgodovinskih odgovornosti z odklanjanjem povezave pod pritiskom nedemokratskega volilnega zakona. Niti ni mogla odklanjati povezave s skupino, ki je prisegala na ostvareitev STO-ja. Zato stoji SDZ pred zgodovino neomadeževana in bodoči politični zgodovinarji ji bodo

Borba in spletke združenih nasprotnikov, čeprav je podprta v močnimi denarnimi sredstvi, SDZ ne bo v napotje. Demokratske zamisli so poglne med našim narodom na tej zemlji vse preveč globoko korenine; vera v miselnost, ki je ne krepi nasilje in denar, ta vera je danes trdnjava in odpornejša, kakor je bila kdaj koli v preteklosti SDZ. Strniti pa moramo svoje vrste še tesneje, povečati medsebojno tovarištvo v borbi v eno samo misel, v eno samo hotenje: ZMAGA NA CELI CRTI!

Pravi cilji „enotnosti“

V tej zvezi se mi zdi potrebno, da osvetlim še neko drugo zadevo, ki je v vrzocih zvezi z nabrežinskimi dogodki. Že lansko leto je *Primorski dnevnik* v zgodnji spomladni nenadoma sprožil zamisel o neki slovenski enotnosti, ki da je Slovencev na tej zemlji tako krvavo potrebna. Kar naenkrat so postali za g. Babiča tudi demokratski Slovenci v Trstu Slovenci in ne to, kar so bili za njegov jezik do tega časa: izdajalci in dolarska zveza.

To naglo spreobračanje g. Babiča in njegovih komunističnih načel seveda ni ukazovala kaka prebujena moralna vest, pač pa nujna potreba, da si njegova partija na kakršnih koli način popravi kosti. Nova parola „slovenske enotnosti“ se je v *Primorskem dnevniku* in na raznih sestankih pogrevala vse do jeseni lanskega leta, ko je dozorjela v konkretnije oblike. Do tega trenutka so veljale za g. Babiča vse nekomunistične kulturne ustanove in prireditve za manj kot nič. Od lanske jeseni dalje pa se je ta ozemlja g. Branka Babiča nenadoma spremenila v kulturno veljavo, ki naj poveže vse Slovence na Tržaškem v enotnost. Slo je za Kulturni dom, seveda potem, ko so mu postavili komunistični izvršni odbor, slo je za Narodno in študijsko knjižnico potem, ko so imenovali komunistična za ravnanja in upravnika, slo je za Slovensko narodno gledališče potem, ko so ga vključili pod nadzor komunistične partije itd. Konkretno pa so imenovali nek skupni bilten, ki naj bi mednarodno javnost obveščal o težnjah zamajskih Slovencev, potem ko so blitenu že določili glavnega urednika, seveda komunistična. Ze zani prvi kontakti z g. Babičem in njegovimi vnetimi posredovalci so pokazali, kam pes tace mol. Pripravljala se je nekaka OF kulturnega značaja, ki naj bi Babičev KP zopet ustvarila primerno fasado in bi seveda končala tako, kakor je končala politična OF št. 1.

Tako ožji odbor kakor tudi širši odbor SDZ sta vsako organizirano kulturno sodelovanje odklonila v polnem prepričanju, da komunistična vlada v Jugoslaviji ne bo vodila v Trstu državne politike, pač pa ostala zvesta svojim strankarskim interesom. Ta naš odklon je tako razdražil tako imenovane neodvisne Slovence, da so smatrali volilni sporazum za prekršen in pretili, da na bližnjih volitvah ne bodo kandidirali. Seveda je ta pretnja veljala samo za Trst, saj je dr. Tončič prav v trenutku svoje največje jeze z vsemi sredstvi forsiral kandidaturu dr. Skrka v Nabrežini, seveda med kandidati Slovenske narodne liste, in pri tem čisto pozabil na namršljeno krstitev sporazuma.

ma. Igra je dosegla svoj višek pri glasovanju dne 30. junija v Nabrežini, vendar ta igra za novo koalicio se ni dobljena.

Karte na mizo, ali...

Nič nas ne smeje motiti sporadični preskoki in šibkosti redkih posameznikov, pa četudi ti posamezniki pripadajo akademskim vrstam. Za nas vse mora biti v teh časih vetrovnihi značajnosti prva zapoved trdna hrbtenica in neomahljiva načelnost. Motijo se naši nasprotniki, če mislijo, da SDZ dela kakršno koli razliko med diktatorskimi vrstami. Če smo že prišlijeni pod udarom razmer in pred zvižčajnostjo, da izbiramo med dve-

ma diktaturama, konkretno med komunisti obeh izpovedovanj, potem bomo ukrepali tako, kakor nam bo to velevala taktična razsodnost. Če smo v volilni borbi sodelovali, in to kot najmočnejša skupina z Babičevimi komunisti, se s tem nismo niti za las umaknili iz borbe proti nasilniškemu komunizmu in če bodo tako povezavo kjer koli soglasi izrabljali s kartami pod mizo, ne bomo igre nadaljevali brez-pogojno. V tem oziru smo se prav pri komunistih marsičesa naučili. Če kdo misli, da se bomo mi bojevali s sulico in lokom v rokah, medtem ko bo nasprotnik drvel nad nas s tankom, ta se zelo moti. Borili smo se proti odkritemu sovražniku, borili se bomo z isto odkritostjo in isto živavostjo tudi proti zakrinkanim nasprotnikom. Tega naj se zavedajo vsi tisti, ki bi računali z našo namršljeno navivnostjo. Peta kolona danes ni več komunistično skrivno orožje!

V teh vprašanjih sem hotel biti odkrit, ker mislim, da danes ni nobene prepričevalne potrebe, da bi si morali kar koli prikrivati. Iz volilne borbe smo izšli močnejši in predvsem odločnejši, kakor smo bili kdaj koli. Med nami ni in ne more biti osebnostnih vprašanj. Tako mi tu v mestu, kakor vi na periferiji in na podeželju si moramo biti pravi bratje med seboj. Naši razgovori, naša stremjenja, naši načrti; vse to mora biti povezano z demokratsko miselnostjo, ki jo moramo izvajati do zadnjih konsekvenc. Med nami se posvetujemo in ne ukazujemo! Svoje misli izražamo s prepričevanjem in ne z diktatom! Prav ta naša načela so prila v zadnjih tednih do praktične uporabe in so se obnesla v korist vodstva in v korist organizacij. Teh načel se moramo strogo držati tudi v bodoče, ker samo po sebi poti bomo enkrat dosegli enotnost ne pod komando diktatorske stranke, pač pa pod okriljem demokracije.

Dovolite mi sedaj, da izrečem s tega mesta še nekaj besed onim, ki so v težkih dneh volilne borbe požrtvovalno in nesebično prispevali k našemu uspehu. V prvi vrsti zahvala vodstvu SDZ številnim našim pridobitnikom, ki so požrtvovalno nudili in zbirali potrebna sredstva za volilno propagando. Iskrena zahvala vsem z željo, da bi se vrste naših podpornikov povečale tako, kakor se večajo vrste naših pristavev!

Najskrajnejša zahvala tudi vsem aktivnim delavcem, ki so pripomogli k skupni zmagi. Ne bom imenoval nobenega, saj ste jih nadzirali in ocenjevali na delu.

S tem zaključujem svoje tajniško poročilo z željo, da bi bodoči odbor ne samo nadaljeval z dosedanjim delom, pač pa naše vrste pomnožil in okreplil.

Iz blagajniškega poročila, ki ga je podal g. Kalc, je razviden podoben promet poslovanja SDZ v minulemu letu.

Poročilo organizacijskega tajnika SDZ

Delovanje SDZ je bilo od ustanovitve pa do danes usmerjeno predvsem proti komunizmu in irendentizmu. Večina članov SDZ ima za seboj trdo delo: vsaj so delovali kot navdušeni narodnjaki v borbi proti fašizmu! Primorski Slovenci so z navdušenjem sprejeli na sebe neenako borbo in v tem doprinesli žrtve, katere so pozneje prevpila državne organizacije, ki so se porajale na komunistični osnovi in pod komunističnim vodstvom. Komunistični pritisk na Slovence je drago stal takojšnje prebivalstvo slovenske narodnosti in mu povzročili ogromno škodo.

Ne bom ponavljal prikaza naporega in težavnega dela, ki smo ga bili v tem boju s komunisti, približam pa, da smo z našo borbo proti komunizmu uspeli in tudi organizatorno dokazali svoj uspeh. Naš uspeh je tudi toliko bolj vreden in pomemben, ker smo šli v neenaki boj proti komunistični ustrahovalni sili tako rekoč z golimi rokami in smo imeli bore malo materialnih sredstev na razpolago.

Ne smemo pa niti mimo ugotovitve, da se moramo zahvaliti našim uspehom najprej dejstvu, da je SDZ organizacija delovnih ljudi, ki ima jasen, odločen in sodeben socialni program. Delovni človek je spoznal, da je komunistična partija odn. komunistični sistem zaslužnjil delovnega človeka in mu tako odvzel vse njegove naravne pravice. SDZ je v svojem političnem delovanju zelo širokogrudna. Zato ni točna ugotovitev predsednika Osvobodilne fronte, da v „SDZ prevladujejo ozkoreni in strankarski interesi“. Z naše strani pa je približam, da smo samo opreznili, ker so nas glede tega izučili prav komunisti z njihovim delovanjem proti SDZ. Zato je tudi velika pre-

vidnost glede njihove ponudbe za enotno sodelovanje pri nas na mestu. Naj poudarim, da se zavedamo naših žrtv pri ustanavljanju SDZ, zato bomo tudi dobro premislili, da jo kot tako kratko in malo ne prenesemo v neko megleno enotnost, kjer bi se ona SDZ, ki je vodila glavno borbo proti komunizmu, razblinila v nič. SDZ si ne bo dala nikakor odvzeti eno važnost, ki jo ima danes kot najmočnejša slovenska protikomunistična organizacija na STO-ju.

V nadaljevanju poročila je prešel organizacijski tajnik na poedina organizacijska vprašanja SDZ in analiziral do vse podrobnosti organizacijsko delovanje krajevnih organizacij in njihovih odborov. Približam pa, da bo samo strnjena in dobro organizirana SDZ vlivala ljudem zaupanje in jih potegnala za seboj, česar ne bi dosegli v pomanjkljivi organizaciji, saj sodijo mnogokateri ljudje politično stranko ne samo po njenem programu, pač pa tudi po njeni moči. Omenil je potrebo sestankov v manjšem obsegu, na katerih se bo prikazoval najnovejši razplet političnega in organizacijskega značaja. S takimi sestanki pa bomo zainteresirali tudi naše somišljenike, da se nam priključijo tudi organizacijsko in z nami krepijo delovanje na političnem, gospodarskem, kulturnem in organizacijskem polju, da tako postanemo odločujoč faktor na vasi in v občini.

Glede organizacijskega delovanja je poudaril, da bodo v bodoče organizacijski odseki organizirani na taki osnovi in delovali v takem obsegu, da bodo pritegnili predvsem najštevilnejše stanove — delavce in kmete. Posebno pozornost polaga pa SDZ na mladino in bo tudi zanjeno mesto v organizacijskem od-

seku. V politično organizacijskem delovanju je polagati posebno važnost kulturnemu delu, ker bomo na ta način v stiku z najširšim krogom ljudi in jim s tem omogočili pritegnitev v politično organizacijo.

Po izčrpnih razpravi, v katero so posegli delegati organizacij, je bila predložena lista za novi odbor, ki je bila sprejeta soglasno.

Glavni odbor sestavljajo:

Novi Glavni odbor SDZ

predsednik:
dr. Josip Agneletto, Trst

člani:
prof. Ivan Rudolf, Kolonja, Trst
dr. Janko Jež, Trst
ga. Anica Delak, Sv. Jakob
Alojz Kalc, Prosek
prof. Ante Dabinović, Trst
dr. Rudolf Marc, Sv. Ivan
Kristijan Tence, Sv. Križ
Ivan Mavrič, Greta
dr. Branko Agneletto, Trst
Peter Udovič, Sv. Ana
Josip Terčon, Nabrežina
Adolf Pertot, Nabrežina
Egon Floridan, Nabrežina
Albin Plesničar, Sempolaj
Jože Milič, Mali Repen
Mirko Zigon, Zgonik
Marijan Zahar, Boršt Zabrežec
Danilo Zahar, Boršt.

Nadzorni odbor:

predsednik:
Miro Srebotnjak, Trst
člani:
Alojz Kalin, Opčine
Lambert Pertot, Nabrežina.

Razsodišče:
predsednik:
dr. Franjo Delak, Sv. Jakob
člani:
Franc Primo, Greta
Josip Colja, Devin.

Nabrežinski komisar?! Laž ima kratke noge

Primorski dnevnik se je po izvolitvi župana v Nabrežini moglo razpišati in pod naslovom „SDZ in kominformisti v občini Devin-Nabrežina“ so se sporazumeli za postavitev komisarja in pod geslom: »Reči mi, da ti ne porečem: zelo nerodno razgali svoje lastne naklepe. Zadevo z lažkim komisarjevanjem si je — kakor izgleda — zamislil ob svojem prvem važnejšem političnem nastopu obnoveni zaveznik OF, dr. Skrk. Seveda bi grešili proti politični zgodovini na našem ozemlju, če bi tega dogodka ne osvetlili tako, kakor zahteva resnica. Pri prvem glasovanju je dobil dr. Skrk 10 glasov. To se pravi, da je bil komisar tako rekoč že pred vrati. Kje je dr. Skrk iztaknil svojo 10. številko, je povedal kar sam. Kako in na kakšen »pošten« način si ga je izposodil iz naše skupine, tega pa ni povedal. To so pač partijske skrivnosti. Za samo igro komisarjevanja, ki je nam bila in bo ostala nemogoča rešitev in ni niti enega naših svetovalcev niti za trenutke zasenčila, pa je bil načrt g. dr. Skrka, če ga je imel v resnici v glavi in sru, kar bi dokazovala številka 10, tako porazen, da ga še tako velika verna za kolenčanje na župansko mesto ne more opravičiti. Ko je dr. Skrk opazil, da KP ni izpolnila vseh štirih glasovnic, pač pa — verjetno iz previdnosti — samo dve, je moral ugotoviti, da je njegov komisar ostal pred zaprtimi vrati. Tedaj je dr. Skrk popravil svojo »politico poteko« s tem, da je sfabriceiral novega »rešitelja« komisarjevanja, g. Draga Legiša. Dve muhi na en udar! Tako je potekala stvar s komisarjevanjem v Nabrežini in prav nič drugače, g.

odgovorni urednik *Primorskega dnevnika*, ki ste bili v Nabrežini prisotni in ki vam ta načrt gotovo ni ostal neznan.

Morda je posredi tudi poredni volilni škrteljček, ki je v nedeljo 7. t. m. z vso zanesljivostjo napovedoval številko 11, pa ga je še pravočasno opozoril openski korektor, da račun ne drži. Verjetno en glasek je ni bil dovolj krepak za čestitljivo starost, ki ga je poskušala prevreči iz rdečega v rožnati koš.

Sicer pa je vsa ta napihnjena montaža dr. Skrka, *Primorskega dnevnika*, Slovenskega poročevalca in posameznih glasnikov, ki tako vneto križarijo po Nabrežini in bližnjih vaseh in katerim se je pridružil — najbrž pomotoma — tudi *Katoliški glas*, prava POTE-GAVSCINA PASJIH DNI. Malo čudno je, da štirje pokleni juristi, ki so obenem — vsaj tako zagotavljajo — tudi strankarski pravki, ne poznajo določil volilnega zakona.

Kr. dekret z dne 12. februarja 1911 št. 297, ki je še vedno pri nas v veljavi, pravi v členu 62, II. del: pri ožjih volitvah, ki se vršijo na sejah drugega ali tretjega zasedanja, je proglasen za izvoljenega (župana) tisti svetovalec, ki je dosegel večino glasov. V PRIMERU ENAKEGA ŠTEVILA GLASOV PA OD TEKMUJOČIH SVETOVALCEV TISTE, KI JE PO LETIH STAREJŠI.

Komisarija so si verjetno izposodili gospodje od nasilniških režimov, katerih vneti zagovorniki so ostali, kljub namršljeni demokratski prevzgoji. Hvala Bogu, da ima laž tudi v teh časih še vedno kratke noge, njeni raznašalci pa so za delo blazno bogatejši.

Borba za občino v Nabrežini

KDOR DRUGIM JAMO KOPLJE = SAM VANJO PADE?

Nabrežina, 7. julija 1952.

Občinske volitve v Nabrežini so dokazale, da je demokratizacija političnih sil, ki so dedno obremenjene z nasilniškimi zarodki, izredno težavna, če ne celo nemogoča. Tudi to doživljamo v Italiji, kjer v vsem političnem življenju stalno kličejo na površje mussolinijanske apodiktive in se razraščajo v nekdaj fašistično bohotnost. Tudi naši diktatorsko zarojeni in nasilniško spočeti ljudski demokratje niso pri svoji na zunanji namišljeni prevzgoji pokazali večjih uspehov od njihovih nekdanjih fašističnih vzornikov.

V teh vročih julijskih dneh, ko naša srednješolska mladina polaga maturo, so bili tudi naši na videz prevzgojeni ljudski demokratje postavljeni pred maturo. Matura je zrelostni izpit, ki iz mladeniča ustvarja moža. Vemo in obžalujemo, da bo v nekaterih naših hišah precej solza, morda celo gorja, zaradi upamno redkih — primerov poloma pri maturi. Naši ljudski demokratje so pri maturi v Nabrežini zleteli na dolgo in široko, brez popravilnih izpitov, za polna štiri leta.

Slišali smo, da so se enemu kandidatu na sami občinski seji zaškrile oči in na parket občinskega doma so zdrknile grenke, težke kapljice polomljene mature. Na maturi sedijo pravičniki in neizprosni izpraševalci in tudi v nabrežinski občinski dvorani je sedela neizprosna sodnica: slovenska pravičnost.

Kogar matura povalja, ima že nekako naravno pravico, da krivi za svoj neuspeh profesorje, učne načrte, poletno vročino, zrahljano zdravje, prirojeno živčnost itd. itd. Seveda se pri tem trudi z mnogo večjo delavnostjo, kakor jo je pokazal pred maturo, da svojo okoliščino in širšo javnost prepriča, da je padel po — krivici. Tudi naši ljudski demokratje niso postopali drugače. V vseh odtlenih demokratičnih se pred volitvami pokazali, da demokratični načeli niti v osnovnih pojmi niso predelali in še manj poglobili. Zato so sedaj, ko ležijo na trebuhu, bučni in glasni s pravimi izgovori, klevetami, lažmi in prepričevalnim nasiljem, kakor to dela maturant, ki so mu polomili kosti.

Resnica : Lažem

Poglejmo si sedaj, kakšna je resnica, če jo postavimo nasproti zavijanjem, natočevanjem in zlasti nesocialističnim kremeljske šole, ki se je Primorski dnevnik, kljub vsem prelomom, tako trdovratno držal. Če že tako z lahkoto govorimo o izdajstvu (to besedo je Primorski dnevnik natiskal najmanj 1 milijonkrat), potem si to izdajstvo kar polže oglejmo:

SDZ v Nabrežini je kot najmočnejša skupina v Listi slovenske skupnosti sprejela sodelovanje pri izdelavi skupnega programa, pri vseh pripravah za volitve in je tudi prva po volitvah izjavila, da je pripravljena, da se na skupnem sestanku določijo osebnosti za župana in ožji odbor. Odkritostno in iskreno se je trudila, da bi prišlo pravočasno pred občinsko sejo do potrebne spoznanja. SDZ je predlagala že 6. junija tajniku OF v Nabrežini, naj bi se sklical prvi sestanek izvoljenih občinskih svetovalcev v torek 10. junija. Tajnik OF je pristal na to, izjavil pa je, da se bo javil še pred sestankom zaradi potrebnih priprav. Na ta razgovor ne le, da ni prišel pravočasno, pač pa ga sploh ni bilo na spregled vse do 18. junija. Tega dne se je oglašil, ne zaradi sestanka izvoljenih svetovalcev, pač pa s predlogom, naj se skliče ožji vo-

lilni odbor zaradi pregleda volilnega sklada. Na sestanku volilnega odbora dne 20. junija je na vprašanje zastopnika SDZ, kdaj bo končno sklican sestanek izvoljenih svetovalcev, odgovoril, da ta sestanek ni tako nujen ter da bi ga lahko sklicali 24., 25. ali 27. junija, nakar je takoj zapustil sedež SDZ, kjer je bila seja ožjega volilnega odbora. Ponovno se je oglašil pri predstavniku SDZ šele 25. junija in sklenil smo, da bo sestanek v četrtek 26. junija. Dobro uro za tem pa je sestanek za četrtek telefonično odpovedal in ga preložil na soboto 28. junija, to je za dva dni pred občinsko sejo. V dogovoru za ta sestanek sta se zastopstvi SDZ in OF dogovorili in sklenili, da se sestanka smejo udeležiti samo izvoljeni občinski svetovalci Liste

slovenske skupnosti. Ko pa smo se znašli na dogovorjeni seji, so tamkaj sedeli trije zastopniki OF, SKSZ in NS, ki pa so se morali na podlagi sklepa umakniti iz seje dvorane.

Obžalujemo, da tudi Katoliški glas ne razume resnice in da po svoje tolmači razvoj dogodkov v Nabrežini. Ali ni že dovolj jasno za vsakogar, da nas je dr. Besednjak pustil — kljub volilnemu sporazumu — na cedilu v pogajanjih z OF? Prepričani smo, da bo Katoliški glas resnici na ljubo storjeno krivico popravil in prihodnje objektivno poročal o stvari. Če vzamemo komunistično vrednotenje, ki je gotovo merodajno za Katoliški glas, potem se nam pokaže slika občinskega odbora, ki jo je podpisal dr. Besednjak. Od petih

občinskih mest bi komunistom pripadali dve plus sopotniški župan. Slovenska narodna lista bi ostala v manjšini z dvema odbornikoma, to je 3 proti 2. V sedanji situaciji pa je razmerje 4 naši odborniki proti 1 komunistu. Račun je za vsakogar prepričevalen!

Volivci naj sedaj presodijo, če je SDZ kriva, da je prišlo do sestanka občinskih svetovalcev šele dva dni pred občinsko sejo, presodijo pa naj tudi, čemu je OF zavlačevala ta izredno važen sestanek. Prepričani smo, da bi prišlo že na prvi ali vsaj drugi seji občinskih svetovalcev do pravične rešitve vseh vseh vprašanj, če bi bil sestanek vsaj 14 dni pred občinsko sejo in če bi se gospodje titovski varuhi iz Trsta ne vmešavali v krajevne razmere naše občine.

sovanju za Terčona protipraven postopek, ker so s tem hoteli moralno vplivati na druge svetovalce. Čudi se, da je predsedujoči dovolil tako izjavo. Nato je predlagal 5 minut odmor, toda njegov predlog je večina odklonila.

Ožje volitve župana so dale naslednji rezultat:

11 glasov za g. J. Terčona in 9 glasov za dr. Skrka. S tem je bil za župana izvoljen g. Josip Terčona, ki je tedaj prevzel mesto predsednika.

G. Terčona se je občinskim svetovalcem v kratkih besedah zahvalil za izkazano mu zaupanje in nato pred prehodom na prihodnjo točko dnevnega reda predložil 10-minutni odmor.

Po preteku odmora so prešli na volitve ožjega odbora:

Prejeli so po 11 glasov: Josip Colja, Egon Floridan, Ivan Terčona in Abdon Vizintin; po 9 glasov pa Josip Legiša, Josip Skrk, Ivan Milič in Drago Legiša. Izvoljeni so bili torej prvi štirje, trije, Josip Colja, Egon Floridan in Ivan Terčona iz skupine SDZ ter komunist Abdon Vizintin.

Pri volitvah namestnikov ožjega odbora, ki so bile po zopetnem kratkem odmoru, sta bila z enajstim glasovi izvoljena Josip Legiša iz Sestljana in Albin Skrk. Prvi za SDZ, drugi komunist.

Pred prehodom na redno delo občinskega sveta je župan predlagal, naj sedanji občinski svet izreče zahvalo njegovemu predhodniku g. Kralju za storjeno delo. Kot njegov najožjeli sodelavec je imel priliko motriti in zasledovati njegova prizadevanja in trud za dobrobit občine v pretekli poslovni dobi.

Nato je župan izrekel željo, naj bi vsi občinski svetovalci sodelovali s predlogi, nasveti in kritiko in da v ta namen ne bi čakali šele občinskih sej, ki jih je v teku leta razmeroma malo, ampak da bi se sproti obračali do ožjega odbora in župana, in jim razvijali svoje poglede.

Med nami — je nadalje rekel župan — je prišlo do trenja, ker ena skupina ni zastopana v ožjem odboru. Vendar apeliram tudi na to, da sodeluje in s tem doprine svoj delež k delu občinske uprave. Če pa je italijanska skupina izostala iz sedanjega občinskega sveta, ni to naša zasluga, ampak posledica uvedbe novega volilnega zakona, proti kateremu smo mi protestirali. Ozirali pa se bomo tudi na to skupino in uvaževali njene potrebe in zahteve, v kolikor bodo utemeljene in nam predložene.

Županov predlog o zahvalni izjavi njegovemu predhodniku Otonu Kralju je bil sprejet s 15 glasovi.

Tedaj se je oglašil dr. Skrk in rekel: »Terčona je trdil, da je le ena skupina izpadla iz ožjega odbora. Lista slovenske skupnosti je bila sestavljena iz štirih skupin, od katerih so tri izpadle iz ožjega odbora. Izpadla je torej večina. Naši volivci niso dali svojih glasov, da bi se izvoljeni kandidati pogajali s kominformisti. V imenu svoje skupine izjavljam, da se bomo držali programa, za katerega smo šli v volilno borbo.«

Odgovoril je župan Terčona, ki je izjavil: »Mi smo napravili to, v kar smo bili prisiljeni. Obrazložitev tega je pa vprašanje politične prirode in ne spada na sejo občinskega sveta.«

Na trditve dr. Skrka, da predstavljajo izpadle tri skupine večino, je menil svet. Floridan, da si je treba ogledati samo številke, ki so jih posamezne skupine prejele na volitvah leta 1949, pa bo stvar vsakomur jasna. V ostalem je pa opozoril na star slovenski pregovor, ki pravi: »Kdor drugemu ja-

mo koplje, sam vanjo pade!«

Svetnik Marizza je izjavil, da je bila nekoč funkcija župana častna funkcija, danes je pa to težko in odgovorno delo, ki zahteva celega moža.

Dr. Skrk je nato hotel predložiti resolucijo, ki jo je pripravil. Župan je spričo pozne ure menil, da bi mu resolucija morala biti prej predložena in nato sprejeta na dnevni red, toda ne glede na to je sodil, da bi morali čitati, obravnavati in sklepati o vseh resolucijah, ki jih imajo tudi drugi v pripravi, če bi hoteli vzeti v obravnavo njegovo resolucijo. Ker je večina občinskih svetnikov soglašala z županovim mnenjem, je bilo obravnavanje resolucij odloženo na prihodnjo sejo.

Obletnica požiga Narodnega doma

13. julija obhajamo tržaški Slovenci 32. obletnico požiga Narodnega doma. Odbor za osrednji slovenski kulturni dom v Trstu pripravlja za to priliko javno proslavo pred hotelom Regina.

Članek, posvečen tej obletnici, objavimo prihodnjič.

Letovanje SDD na Repentabu

Slovensko dobrodelno društvo bo tudi letos priredilo v mesecu avgustu počitniško kolonijo za otroke na Repentabu. Prijave se sprejemajo na sedežu društva v ulici Machiavelli št. 22-11 od 9. do 12. ure in popoldne od 16. do 19. ure.

DAROV: V počastitev spomina nepozabnega Nineta daruje družina Flajban 100.000 lir za SDD v Trstu, 10.000 lir za SPM, 10.000 lir za SDZ, 10.000 lir za AK Jadran in 10.000 lir za SHPZ, Rimska cesta.

V počastitev spomina pok. Nineta Flajbana darujejo za SDD: 2.000 lir Edi Furlan, 2.000 lir Ivan Panjek, Anton Magajna 500 lir in družina Novak 1.000 lir. Vsem darovalcem prisrčna hvala!

SLUŽBINO, POSTENO, VESCO VSEH HISNIH DEL SPREJME SLOVENSKA DRUŽINA. Naslov na upravi lista.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež

Tiska: tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

Dr. N. GIGLIA

Zobozdravnik - kirurg

Proteze in zdravljenje z najmodernejšimi sistemi.

Sprejema od 15. do 20. ure

Ulica Torre bianca 43-II (Vogal ulica Carducci)

ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAVLICA

sprejema od 9 - 12 in od 17 - 19

TRST, VIA COMMERCIALE

10-II., TEL. 31-813

Krojaška delavnica

za dame in moške

odlikovana na Milanski razstavi

Leopold Podgornik

TRST - ULICA ORIANI št. 9-II

Ima na zalogi blago za obleke vseh vrst po ugodnih cenah

Izvolitev župana v Zgoniku

8. julija ob 20. uri se je sestal novoizvoljeni občinski svet za zgoniško občino.

Do izvolitve župana je predsedoval občinski svetnik Stanislav Brišič, ki je prejel pri volitvah največje število preferenčnih glasov.

Pri volitvah je bil že pri prvem glasovanju izvoljen za župana Vladimir Obad iz Saleža, ki je prejel 11 glasov. Bivši kominformistični župan Pirc je prejel 1 glas, 3 glasovnice so pa bile prazne.

Nato je občinski svet izvolil Justa Vodopivca in Josipa Miliča za odbornika. Oba sta pristala SDZ. Vsak od njiju je prejel po 11 glasov, štiri glasovnice so pa bile prazne. Za namestnika pa sta bila izvoljena Vladimir Cibic in Ivan Rustja.

Bivši župan Pirc je zatem podal novemu občinskemu svetu pregled delovanja prejšnje občinske uprave. Župan Obad se mu je zahvalil.

za obširno poročilo in izjavil, da bo delo nove občinske uprave težilo za dobrobit vseh prebivalcev zgoniške občine.

Zgoniški občinski možje so s svojim prvim zasедanjem dokazali vsem tržaškim Slovincem politično zrelost in dalekovidnost našega podeželskega človeka.

To se je zgodilo zato, ker je vsaka skupina suvereno odločala o osebnosti lastnih kandidatov, medtem ko so tako korektno postopanje v Nabrežini trmoglavno prepričali tisti, ki so bili prav zaradi tega tudi poraženi. Zgonik naj bo v pouk in svarilo.

KO SI STEVILKO PRECITAL, JO ODDAJ DALJE, DA BO VSAKDO PRAVILNO OBVEŠČEN O POTEKU NABREŽINSKIH DOGODKOV!

Sporazum edinole o županu

Na tem sestanku je bila ponovno potrjena kandidatura nosilca Liste slovenske skupnosti za župansko mesto. Nosilec liste je bil, kakor je znano, gospod Josip Terčona. SDZ je na tem sestanku postavila formalni predlog, naj bi se mesta v ožjem odboru paritetno porazdelila med SNL in OF, kar so zastopniki OF po daljši razpravi tudi sprejeli s pripombo, da se bodo čim vmešavali v izbiro naših kandidatov, kar je v očitnem nasprotju z načeli samostojnosti in neodvisnosti koaliranih strank, in s tem hoteli diktirati SNL imena oseb, ki naj jih ta predlaga v ožji odbor. SDZ je stala na stališču, da se ne bo vmešavala v odločitve skupine OF, zato tudi ne more pristati na to, da bi se OF vmešavala v odločitve SNL.

Tu je padla prva slaba ocena o demokratičnih pojmi OF in obeh njenih novih zaveznikov. Kremeljska obremenjenost je prišla do izraza, ko je OF postavila odločni veto proti kandidaturi v odbor enega izmed naših svetovalcev. Tak Malikov veto je seveda za vsako demokratično organizacijo ne samo nesprejemljiv, pač pa naravnost žaljiv. Naši člani so storili to, kar bi storil vsak resnični demokrat, zapustili so sejo.

Našim volivcem moramo pri tem sporočiti tudi to, da so se zastopniki OF, SKSZ in NS ves čas seje sklicevali na neke nam neznane in neobstoječe sklepe v Trstu, na podlagi katerih bi moral biti po njihovem občinski odbor dekretiran iz Trsta. SDZ v Nabrežini je doslej prejemale od svojega vodstva v Trstu vedno samo nasvete in nikoli diktatov. Tudi v tem primeru ni bilo drugače, morali pa smo nasvet tržaškega vodstva odkloniti, ker je tako sklenila velika večina naših izvoljenih občinskih svetovalcev.

Tako je prišlo do prve seje občinskih svetovalcev z znanim izidom, iz katerega je bila razvidna zarota OF, SKSZ in NS proti SDZ, po kateri so kljub sklenjenemu sporazumu in splošno znani kandidaturi g. Josipa Terčona za mesto župana, volili svetovalci OF, SKSZ in NS za to mesto dr. Skrka. To je bil jasen dokaz, da je novi konglomerat OF, SKSZ in NS stremel za enim samim ciljem: odstraniti iz bodočega občinskega upravnega odbora vse svetovalce SDZ ter se tako proti volji ogromne večine volivcev polastiti občine. Tako postopanje mnogi krstijo danes za izdajo.

Partijska ozkosrčna in zaslepljena politika diktata je že v tem trenutku predvsem na seji prisotnim občinstvom zadala smrtni udarec

Kako je v resnici potekala izvolitev župana in odbora?

Začasni predsednik g. J. Colja je otvoril sejo in pristopil k izvolitvi župana.

Prvo glasovanje je dalo sledeči rezultat: Terčona 8, dr. Skrk 10, dve glasovnici sta bili prazni. K besedi se je oglašil g. Vizintin in predlagal 10-minutni odmor.

Po poteku odmora se je oglašil k besedi g. Ado Vizintin, ki je rekel od prilike sledeče: »Smatrali smo za naravno, da bo Lista slovenske skupnosti, ki je pri volitvah prejela 16 sedežev, prevzela upravo občine. Toda sedaj vidimo, da ona tega ni sposobna. Mesto tega so občane obetavali ljudje izven naše občine, ki tukaj nimajo ničesar opraviti in se nimajo za kaj vtikati v naše zadeve.«

Ker preti nevarnost, da pride na mesto župana v našo občino komisar, izjavljam, da bo naša skupina glasovala za g. J. Terčona, predsednika SDZ.

Za njim se je prijavil k besedi g. J. Terčona in izjavil, da je njegova skupina imela najboljši namen za složno sodelovanje z ostalimi skupinami Liste slovenske skupnosti, vendar ona ni kriva, če je v Listi slovenske skupnosti prišlo do razkola. Ker torej te skupnosti ni več, smatra, da ima njegova skupina odsele proste roke za vsako nadaljnjo akcijo. Razloge o razkolu bomo javili na naših shodih in sestankih, je še pripomnil g. Terčona.

Dr. Skrk je nato izjavil, da ga izjava Vizintina ne preseneča, kajti že nekaj dni so se širile govori- ce o povezavi med SDZ in kominformisti. Dejstvo je, da so šle vse skupine, ki sestavljajo Listo slovenske skupnosti, na volitve z enakimi nameni in v katerem je

odgovora. Nasprotno je Primorski dnevnik v nedeljski številki objavil lažno vest o nekem sporazumu med SDZ in KP kljub našemu odločnemu zanižanju zastopnikov OF iz Trsta. Sli smo tako brez kakršnega koli sporazuma na drugo občinsko sejo.

Po prvem neuspešnem glasovanju za župana smo ponovno apelirali na skupnost s tem, da smo se v zadnjem trenutku izročili OF nov kompromisni predlog, ki je bil kategorično odbit. OF ni smatrala za umestno postaviti nam svojega protipredloga. Sledilo je drugo glasovanje za župana, ne da bi bili svetovalci SDZ do takrat v sporazumu s kakršno koli drugo politično skupino. To drugo glasovanje je jasno dokazalo, da OF ne sodelovanja s SDZ in da jo hoče popolnoma izločiti iz občinske uprave. Bajka o komisarju, ki naj bi si ga SDZ želela, je plod pokvarjene fantazije Primorskega dnevnika. Sele po izvolitvi župana je g. Josip Terčona v imenu svetovalcev SDZ izjavil, da se zaradi zgoraj omenjenih dejstev naša skupina smatra za prosto vseh obvez napram Listi slovenske skupnosti.

Sele v tem trenutku, ko smo ugovarjali, da so vsa naša prizadevanja za ohranitev skupnosti bila zaman, smo bili prisiljeni sprejeti ponudbo kominformistov za izvolitev ožjega odbora pod pogojem, da dobi KP eno mesto v njem. Iz vsega tega je razvidno, da je to dejstvo, če se že govori o izdajstvu, bilo zagrešenje edinole s strani nam nasprotnih skupin OF, SKSZ in NS, ki so naše hotele brezobzirno likvidirati iz občinske uprave in izločiti devinsko-nabrežinsko občino titovcem v roke, čeprav je SDZ dala poleg kandidatov tudi dve tretjini volivcev za Listo slovenske skupnosti.

ena izmed glavnih točk odločnega stališča do ohranitve »Tržaškega zemlja«, kakor podtika dr. Skrk Primorski dnevnik. Toda kljub temu se je en del izmed 16 volivcev, izvoljenih na Listi slovenske skupnosti, povezal z opozicijo in s tem izdal skupno stvar, je zaključil dr. Skrk.

Na ta napad je odgovoril g. Terčona, da skupina, ki jo tvorijo svetovalci SDZ, ni imela nobene zveze s komunisti in da je še pred nekaj minutami staval zadnji predlog za sporazumno rešitev. Ni pa njegova krivda, če ostali svetovalci Liste slovenske skupnosti njegovega predloga niso sprejeli, ampak zavrnili.

Svetovalec Srečko Colja je nato polemiziral z izjavo Ada Vizintina o demagogiji njegovega predloga, imenovanju tolmača, nato je izjavil, da bodo svetovalci OF nadaljevali borbo za izvršitev programa Liste slovenske skupnosti.

Za tem se je k besedi javil spet svetnik Vizintin in dejal, da je dr. Skrk titovec, zaradi česar bo njegova skupina glasovala za g. Terčona, ker SDZ ni fašistična stranka kot titovci, ki so slabši od MSI-ja. V ostalem so pa titovci najmanjša skupina, dr. Skrk pa predstavlja komaj 1 odst. volivcev.

Dr. Skrk je Vizintinu odgovoril, da je na volitvah, čeprav je bil na LSS med zadnjimi, prejel več glasov kot Terčona. Toda bistvo stvari ni v tem, ampak v dejstvu, da so se predstavniki SDZ pred desetimi minutami povezali s kominformisti in tako izdali svoje voljve. Tej nesramni trditvi so se uprli svetovalci SDZ. Ko se je razburjenje pego, je dr. Skrk se izjavil, da je kominformistična izjava o gla-

Skupina solastništev DODA

Gruppo condominio DODA (Ponziana)

ULICA SEISMITT DODA (Ponziana)

GRADBE STANOVANJ Z 2-3-4-5 PROSTORI S CENTRALNO KURJAVO, KOPALNICO IN DVIGALOM. ALDISIJEV NACRT - ODPLACILA NA OBROKE - KRASEN RAZGLED NA MORJE.

— IZROČITEV 30. DECEMBRA 1952 —

Predbeležbe pri

Soc. IMMOBILIARE LOMBARDO VENETO

TRST - Ulica Torrebianca 28 - Telefon 31-940

ZA BIRMO

Zapestne ure najboljših znamk,

zlate verižice in druge zlate predmete dobite po najnižjih cenah pri

Urarna - zlatarna ex Nordio, ul. Roma 19